

2023 júliusi mérnök évfordulók, emléknapiak + **programok**

1. – 180 éve született Mikó Béla mérnök

Zalatnán, 1843. július 1-én született Mikó Béla (1843-1912) bánya- és kohómérnök, akadémiai oktató és szakíró, a fizika tantárgy első magyar nyelvű oktatója. A kolozsvári unitárius főgimnázium diákja, majd a Selmeci Akadémia hallgatója lett, ahol 1861-1865 között bányászatot és kohászatot tanult. 1865-1867 között a nagybányai kincstári bányánál volt gyakornok. 1867-től a Selmeci Akadémia tanára volt. 1869-ig Schwartz Ottóval voltak Richter Róbert asszisztense az Akadémia kémia-fizika tanszéken. Selmecbányáról Budapestre került a pénzügyminisztérium bányászati osztályára. 1870-ben Rézbányán királyi kohótiszt lett. 1872-ben Nagybányán királyi vegyelemző lett. 1902-ben felfedezte az első magyarországi bauxitbányát, amelyről csak 1848-1849 közötti adatok álltak rendelkezésre. 1908-ban lett bányatanácsos.

1. – 150 éve született Tolnay Lajos csillagász

Budapesten, 1873. július 1-én született Tolnay Lajos (1873-1932) csillagász, meteorológus és író, a Magyar Aero Club alapítóinak egyike. 1895-1906 közt az Országos Meteorológiai és Földmágnességi Intézet tisztségviselője volt. Fiatalabb éveiben elméleti csillagászati számításokkal foglalkozott, többek között a Mars és a Jupiter között keringő kisbolygók és egyes üstökösök pályaszámításával. Az Amerikai Egyesült Államokban (USA) tett tanulmányútja (1897) után főként a magasléggör megfigyelésének lehetősége érdekelte. Tolnay Lajos 1902. május 1-én a Margit-szigeten 4.040 m magasra emelkedett az első magyar gyártmányú, „Turul” nevű léggömbbel. 1903. január 7-én Berlinből indult el Tolnay Lajos és Artur Benson, akik a világon elsőként érték el a több mint 10.000 méterre lévő sztratoszférát. Később szépirodalommal is foglalkozott. Gradus ad Parnassum címmel drámát írt a Bolyaiakról. Tudományos cikkei az Astronomische Nachrichten, Az Időjárás és az Aeronauta c. folyóiratokban jelentek meg.

2. – 125 éve született Fári László mérnök

Hódmezővásárhelyen, 1898. július 2-án született Fári László (1898-1953) Kossuth-díjas vegyészmérnök. A vásárhelyi református főgimnáziumban 1916-ban tett érettségi vizsgát. 1918-tól a BME hallgatója, majd 1924-1950 között a Chinoin gyógyszervegyészeti gyár kutatómérnöke, utóbb üzemvezető főmérnöke volt. 1947-től a Filmművészeti Főiskola színes-filmtechnika tanára lett, 1950-től haláláig a váci Fotokémiai és Fototechnikai Kutatóintézet vezetője volt. 1951-től a Műegyetemen a fotomechanika tantárgy meghívott előadójaként is alkalmazták. Főként a fotóipari szenzibilizátorok, stabilizátorok és színeképzők elméletével és gyártási kérdéseivel foglalkozott. Jelentős szerepe volt a színes fotóanyagok hazai kidolgozásának megvalósításában és gyártásuk előkészítésében.

3. – 150 éve született Privorszky Alajos matematikus

Körmöcbányán, 1873. július 3-án született Privorszky Alajos matematikus, egyetemi tanár. A középiskolai tanulmányait a körmöcbányai főreáliskolában, a felsőfokú tanulmányait a budapesti József-műegyetemen végezte. Helyettes tanárrá 1895-ben neveztetett ki és ezen minőségében egy-egy évig az egri, aradi és kecskeméti állami főreáliskolánál működött. 1898-ban rendes tanár lett; ezen évben nyert középiskolai

tanári és 1902-ben bölcséleti doktori oklevelet. 1899-ben a temesvári állami főreáliskolához került. 1912-ben megszerezte a magántanári képesítést a projektív geometriai tárgykörből a pesti tudományegyetemen. 1912-től az állami Erzsébet nőiskola polgári iskola tanítónőképző intézetében tanított a fővárosban. Jelentős geometriai és függvénytani értekezéseket is publikált.

3. – Közlekedési mérnök-kamarai szakmai továbbképzés

A Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara a „Vasúti fejlesztések és az Európai Közösség (EK) tanúsítás Magyarországon” témakörben 2023. július 3-án 9:00 és 14:15 óra között szervez ONLINE továbbképzést a Közlekedési Tagozat érdeklődő tagjai számára. Bővebb infó: www.bpmkkepzések.hu

4. – 90 éve született Némethy Katalin tanár

Budapesten, 1933. július 4-én született Némethy Katalin (1933-2013) matematikus, tanár. 1943-tól 1951-ig a Baár-Madas Református Leánygimnáziumban tanult. 1955-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem matematika-fizika szakán szerzett tanári diplomát, de már 1953-tól tanított a Lorántffy Zsuzsanna úti Állami Általános Leánygimnáziumban, a későbbi Móricz Zsigmond nevét viselő Gimnáziumban 1991-ig. Ezután négy évig a Baár-Madas Református Gimnáziumban dolgozott. Diákjai az országos tanulmányi versenyeken és diákolimpiákon kiemelkedő eredményeket értek el. 1960-tól 1975-ig, középiskolai órái mellett az ELTE Geometria Tanszékén is tanított. 1980-tól 90-ig szakfelügyelő / szaktanácsadó volt. Részt vett a KöMaL szerkesztő bizottsága munkájában is. Korán elkezdett foglalkozni a számítástechnika oktatásával is.

4. – 90 éve született Kováts Alajos mérnök

Székesfehérváron, 1898. július 4-én született Kováts Alajos (1898-1967) mérnök. 1922-ben szerezte oklevelét a budapesti Műegyetemen. Számos Duna-híd tervezésében, és építésének vezetésében játszott jelentős szerepet: dunaföldvári Duna-híd, Boráros téri és az óbudai Duna-híd. 1938-1942 között közlekedés-építéssel foglalkozott, legjelentősebb a Szeretfalva (Beszterce-Naszód vármegye) - Déda (Maros-Torda vármegye) közötti vasútvonal tervezése és építése. Ezt azért kellett a háborús időszakban igen rövid idő alatt megépíteni, mert a II. bécsi döntés által létrehozott országhatár az anyaország és a Székelyföld közötti vasúti összeköttetést megszakította. 1943-1944-ig a Magyar Államvasutak (MÁV) igazgatója volt. 1945 februárjától a hadműveleti területeken irányította a lerombolt vasúti hidak ideiglenes helyreállítását. 1945-1959-ig a MÁV Vasúti Hídosztályának vezetője volt.

6. – 175 éve született Baross Gábor „vasminiszter”

Pruzsinában, 1848. július 6-án született Baross Gábor (1848-1892) országgyűlési képviselő, szakpolitikus, a korszerű magyar kereskedelem és közlekedés megalapítója. A dualizmus korának kiemelkedő gazdaság- és közlekedéspolitikusa volt. A magyar vasútügy fejlesztése terén elért eredményei miatt „vasminiszternek” nevezték, kora Széchenyi István közlekedéspolitikai eszméinek megvalósítóját tisztelte benne. A rendkívüli munkabírású, önmagát és környezetét sem kímélő Baross Gáborral beosztottjai csak nehezen tudtak lépést tartani. A szakpolitikus több időt szánt az aktákra, mint a hivatalnokok. Értekezletei előtt a résztvevők külön munkamegbeszéléseket tartottak, azért, hogy ne a miniszter előtt derüljenek ki a hibák. Miniszteri felelősségét igen széleskörűen értelmezte. Felfogása szerint az intézkedéseket nem az apparátusnak kell meghoznia a miniszter nevében, hanem fordítva: azoknak a miniszter akaratából kell létrejönniük. Mindez

azt jelentette, hogy a tárca intézkedése miatt az elismerés és a támadás is a minisztert illette meg. Döntéseit az ellenzéki pártok nem támadták. Az 1880-as évek vége felé Baross Gábor környezetében már csak olyan emberek dolgoztak, akik tudták a tempót tartani felettesükkal. Az itt szocializálódott emberek lettek a következő évtizedek legnagyobb befolyású szakemberei. Baross Gábor gyakran emlegette, hogy lépéseit a hazája iránti szeretet irányítja, a közjó szolgálata. Életművét már a kortársai is Széchenyi alkotásaihoz hasonlították. Nevéhez fűződik: a Vaskapu szabályozás, a fiumei kikötő építése, a dunai és tengeri hajózás kialakítása, a postatakarékpénztár, és az út-törvény létrehozása.

6-7. – Multimédia az oktatásban c. konferencia – 2023

Július 6-7. kötött Szegeden, a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság által XXIX. alkalommal kerül megrendezésre a Multimédia az oktatásban c. konferencia, Neumann János (1903-1957) születésének 120. évfordulóján. A rendezvény célja, hogy elősegítse az oktatás, valamint a kutatás és fejlesztés különböző területein dolgozó szakemberek, PhD és felsőoktatási hallgatók kapcsolatfelvételét, tapasztalatok és jó gyakorlatok cseréjét, egyes képzési szakterületekhez kapcsolódó kreditek gyűjtését és elősegítse a neumann-i örökség minél szélesebb körű megismertetését. Bővebb infó: <http://www.mmo.njszt.hu/aktualis.htm>

7. – 110 éve született Halaváts Gyula mérnök

Zsenén, 1853. július 7-én született Halaváts Gyula (1853-1926) bányamérnök, geológus, paleontológus. A selmecbányai bányászati akadémia elvégzése után 1874-től 1918-ig a Földtani Intézetben geológus, illetve főgeológus, főbányatanácsos volt. Szakmai munkásságának fő eredménye az Alföld földtani viszonyainak összefoglaló ismertetése az artézi kútúrások adatai alapján. Tudományos szempontból jelentősek a magyar pontusi rétegekkel foglalkozó tanulmányai

7. – 110 éve született Rajkai Ödön meteorológus

Budapesten, 1913. július 7-én született Rajkai Ödön (1913-1983) meteorológus. Budapesten a Szent István Gimnáziumban érettségizett. Egyetemi tanulmányait Szegeden végezte, majd 1938-ban tanári diplomát szerzett. A meteorológiával a honvédség repülő időjelző szolgálatánál ismerkedett meg. 1942-ben hivatásos meteorológus tiszt lett. Az Országos Meteorológiai Intézet szolgálatába került, és mint szinoptikus előbb a budaörsi, később a ferihegyi közforgalmi repülőtéren dolgozott, majd a Központi Előrejelző Intézet előrejelző osztályán működött. Több jelentős írása jelent meg meteorológiai szaklapokban.

9. – 300 éve született Makó Pál fizikus

Jászapátiban, 1723. július 9-én született Makó Pál (1723-1793) matematikus, fizikus, egyetemi tanár. Előbb Nagyszombatban, majd Bécsben tanított filozófiát, később a bécsi Theresianum matematika-, fizika- és mechanikatanára lett. 1777-től a budai, majd pesti Tudományegyetem matematikai tanszékének tanára s a bölcsészeti kar igazgatója volt. Mária Terézia oktatásügyi tanácsadójaként részt vett a Ratio Educationis (1777.) kidolgozásában s a matematikus- és mérnökképzés korszerűsítésében. Korának egyik legkiválóbb magyar matematikusa volt. A *De arithmetice et geometricis aequationum resolutionibus libri duo* című művében már a differenciál- és integrálszámítást, a negyedfokú egyenletek Euler módszerével való megoldását, Descartes többszörös gyökök elméletét tárgyalta. Tankönyveit az ország határain túl is kiadták és használták. Fizikakönyve az első, a newtoni fizika alapján álló, korszerű hazai fizikatankönyv volt.

Ugyancsak ő írta az első hazai villamosságtani monográfiát is (latin nyelven), mely utóbb (Révai Miklós fordításában) magyarul és németül is megjelent.

10. – 150 éve született Emszt Kálmán vegyész

Mezőtúron, 1873. július 11-én született Emszt Kálmán (1873-1957) vegyész. Az egyetemi tanulmányai után 1895-től 1900-ig a budapesti Tudományegyetem II. Kémiai Intézetében Lengyel Béla (1844-1913) vegyész-professzor tanársegédje volt. 1900-tól a Földtani Intézet vegyésze lett. 35 évi szolgálat után, kísérletügyi főigazgatóként vonult nyugalomba. Tudományos munkásságát azonban továbbra is folytatta és további kilenc évig működött az intézet kötelékében. Kiváló elemző vegyész volt. A Balaton fenékiszapjának kémiai vizsgálata, a hazai tőzegek részletes vegyelemzése, a Kárpát-medence jelentősebb ásványvizeinek analízise és nagyszámú közetelemzés alkotják munkásságának gerincét.

11. – Elektrotechnikai mérnök-kamarai szakmai továbbképzés

A Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara a „Gyengeáramú rendszerek II.” című elektrotechnikai témakörben 2023. július 11-én 9:00 és 15:00 óra között szervez ONLINE továbbképzést az Elektrotechnikai Tagozat, a Hírközlési és Informatikai Tagozat, és az Akusztikai Tagozat érdeklődő tagjai számára.

Bővebb infó: www.bpmkkepzések.hu

11. – 150 éve született Fischer Gyula mérnök

Budapesten, 1873. július 11-én született Fischer Gyula (1873-1954) gépészmérnök. Felsőfokú tanulmányait a budapesti műegyetemen végezte 1895-ben, majd a Ganz Gyár villamossági osztályának munkatársaként különböző hazai és külföldi vasutak villamosítását vezette. Utóbb a Budapesti Helyiérdekű Vasutak (BHÉV) főmérnöke, majd főfelügyelője és villamosításának vezetője lett. Ő dolgozta ki a BHÉV villamosításánál alkalmazott újszerű láncfelfüggesztéses felsővezetékes rendszert. Másik jelentős találmánya a széles körben elterjedt Fischer-lemezes áramszedő. Szakirodalmi tevékenysége is jelentős volt.

12. – Vízgazdálkodási szakmai nap, mérnök-kamarai továbbképzés

A Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara a „Területi vízgazdálkodás hatékonyságának növelése” témakörben 2023. július 12-én 9:00 és 14:25 óra között szervez ONLINE továbbképzést a Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozat érdeklődő tagjai számára. Bővebb infó: www.bpmkkepzések.hu

13. – Építési mérnök-kamarai szakmai továbbképzés

A Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara az „Elektronikus építési napló ismeretek” témakörben 2023. július 13-án 9:00 és 15:00 óra között szervez ONLINE továbbképzést az Építési Tagozat érdeklődő tagjai számára. Bővebb infó: www.bpmkkepzések.hu

15. – Vasutasnap programok

Az Ullmann Móric (1782-1847) nagykereskedő és bankár, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank első igazgatója által alapított Magyar Középponti Vasúttársaság (Központi Magyar Vasútvállalat) Pest és Vác közötti vonalán 1846. július 15-én elindult az első gőzvasúti szerelvény. A magyar vasút megindulása emlékére tartják minden évben július 15-én a vasutasnapot. Budapesten, a XIV. kerület Tatai út 95. szám alatt megtekinthető a Magyar Vasúttörténeti Park, Európa legnagyobb szabadtéri vasúti élményparkja. 70.000 négyzetméter alapterületen 100 vasúti jármű-kuriózum. Bővebb infó: <https://vasuttortenetipark.hu/>

15. - 130 éve született Jáky József mérnök

Szegeden, 1893. július 15-én született Jáky (*születésekor: Janicsék*) József (1893-1950) Kossuth-díjas útépitő mérnök, geotechnikus, egyetemi tanár, akadémikus, a talajmechanika tudomány hazai megalapozója és világszerte elismert tudósa. Oklevelét a Műegyetemen kapta 1915-ben, ahol 1918-tól adjunktusként működött. Talajmechanikai problémákkal 1925-től foglalkozott. 1927-ben Cambridge-ben K. A. Terzaghi, a talajmechanika megteremtője mellett folytatta kutatásait. 1939-től a Műegyetemen ny. r. tanár. Itt szervezte meg 1933-ban a világ egyik első talajmechanikai laboratóriumát. 1941-ben az akkor létesült talajmechanikai tanszék tanárává nevezték ki. Az utak építése terén végzett tudományos és gyakorlati munkája is jelentős. A 2. világháborút követő években szakértőként működött közre nagyobb létesítmények (Ferihegyi repülőtér, Földalatti Vasút, Dunai Vasmű stb.) alapozási kérdéseinek megoldásában. Talajmechanika c. munkája 1944-ben jelent meg, ami ezen tárgykör első magyar nyelvű szakkönyve volt.

16. – 120 éve született Lengyel Béla mérnök

Budapesten, 1903. július 16-án született Lengyel Béla (1903-1990) vegyészmérnök, kémikus, egyetemi tanár. A budapesti Műegyetemen szerzett vegyészmérnöki oklevelet, majd tanulmányutat tett Bécsben, és 1927-ben a bécsi Műegyetemen doktorált. 1928-ban a budapesti Tudományegyetemen szerzett bölcsész-doktori oklevelet, majd kinevezést kapott az egyetem Kémiai Intézetébe. 1950-től az ELTE Általános Kémiai Intézetbe kapott intézeti tanári kinevezést. 1952-től tanszékvezető, 1952-től 1962-ig az ELTE tudományos rektorhelyettese volt. 1960-ban megalapította a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Szervetlen Kémiai Kutatócsoportját. 1964-től 1977-ig főszerkesztője volt a Kémiai Közleményeknek, 1965-től 1976-ig pedig az Acta chimica Hungarica időszakai MTA kiadványnak. 1961-től volt az MTA tagja.

18. – 120 éve született Holló István mérnök

Aradon, 1903. július 18-án született Holló István (1903-1984) gépészmérnök. A budapesti Műegyetem elvégzése (1927) után 1950-ig a magyarországi ETERNIT Műveknél a vízellátás-csatornázás vezetői rendszereinek szakértőjévé vált. 1950-1957 között több minisztériumban illetve főhatóságnál dolgozott főmérnöki beosztásban. 1965-67-ben az Országos Vízügyi Főigazgatóságon az akkor alakult Vízhatalom első vezetőjeként a hazai felszíni és felszín alatti vizek minőségi számbavételét, besorolását és folyamatos ellenőrzését irányította. Szakirodalmi tevékenységében kiemelkedő a *Vízellátás* (1954) című könyve, amely az elsők között foglalta össze a mérnökök számára a tárggyal kapcsolatos tudnivalókat. Számos egyetemi jegyzet, cikk és tanulmány szerzőjeként behatóan foglalkozott a vízellátás, vízvédelem, egészségügyi mérnökképzés kérdéskörével és a külföldi szakmai tapasztalatok közzétételével.

18. – 120 éve született Gerecs Árpád mérnök

Zsámbékon, 1903. július 18-án született Gerecs (*1913-ig Gremesperger*) Árpád (1903-1982) Kossuth-díjas vegyészmérnök, kémikus, kutató, akadémikus és egyetemi tanár. Középiskolai tanulmányait Esztergomban végezte. A Műegyetemen szerzett 1927-ben vegyészmérnöki diplomát, majd 1938-ig Zemplén Géza (1883-1956) Kossuth-díjas vegyészprofesszor mellett a Szerves Kémiai Intézetében volt tanársegéd. 1939-től 1950-ig a Chinoin Gyógyszergyárban dolgozott mérnökkutatóként, majd műszaki igazgatóként. 1950-től egyidejűleg töltötte be előbb a Szerves Vegyipari Kutatóintézet, majd a Gyógyszeripari Kutató Intézet

igazgatói tisztét. 1950-54-ben a szegedi József Attila Tudományegyetemen (JATE) az alkalmazott Kémiai Tanszék egyetemi tanára volt. 1955-től 1973-ig az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE), Kémiai Technológiai Tanszékét vezette. Úttörője volt a kémiai technológia oktatásának. Mint tudós, Zemplén Géza munkatársaként elméleti munkássága elsősorban szénhidrát-kémiai szintézisek kidolgozására irányult. A vegyészmérnöki munkássága hasonlóképpen jelentős a hazai gyógyszer-vegyészet területén, a nevéhez fűződik több gyógyszer előállítására.

19. – 130 éve született Veress Pál tanár

Kolozsvárott, 1893. július 19-én született Veress Pál (1893-1945) matematikus, egyetemi tanár, a valós analízis és a biztosítási matematika kutatója. Budapesten, Göttingenben és Kolozsvárott végezte egyetemi tanulmányait, az utóbbi helyen doktorált Riesz Frigyesnél és Haar Alfrédnél. 1920-tól Budapesten középiskolai tanárként dolgozott, majd 1928-tól a Tanárképző Intézetbe neveztek ki. 1929-ben habilitált a Pázmány Péter Tudomány-egyetemen a „Valós függvények elmélete” témakörében. Ez a habilitációs dolgozata könyv formájában is megjelent, és egy modern irányzatot indított el: művével a valós analízis oktatásának halmazelméletre és mértékelméletre való alapozását vezette be. Ez irányú munkásságát 1934-ben König Gyula-éremmel ismerték el. 1938 szeptemberétől címzetes egyetemi tanárként dolgozott. Úttörők voltak közgazdasági matematikai dolgozatai is, amelyekkel sokban hozzájárult ahhoz – elsősorban biztosítási táblák megalkotásával –, hogy a statisztika matematikai diszciplínává váljon.

20. – 125 éve született Korodi Albert mérnök

Budapesten, 1898. július 20-án született Korodi Albert (1898-1995) villamosmérnök, fizikus. 1916-ban érettségizett a Markó-utcai főreáliskolában. Még abban az évben (akkor még Kornfeld Albert néven) első díjat nyert a XXIII. Országos Eötvös Loránd Matematikai Tanulóversenyen. Később dicséretben részesült az I. Károly Irén Fizikai Tanulóversenyen az 1. díjat nyert Jendrassik György és a 2. díjas Szilárd Leó mögött. Velük iratkozott be a Budapesti Műszaki Egyetem gépészmérnöki karára. Szilárd Leóval együtt arra kényszerült, hogy külföldön folytassa tanulmányait, amit a Berlin-Charlottenburgi Műszaki Egyetemen fejezett be, ahol villamosmérnöki oklevelet szerzett. Szilárd Leó hívására ment az AEG Kutatóintézetébe, ahol egy csoport vezetésével bízták meg folyékony fém elektrodinamikus szivattyúzásával működő hűtőgép megvalósítására. 1933-ban jött haza Magyarországra. 1950-ben lett a Távközlési Kutatóintézet tudományos főmunkatársa. Idehaza elsőként foglalkozott információelmélettel. Munkatársait mindig segítette, több fiatal kollégáját indította el a tudományos kutatás útján.

23. – 110 éve született Erdélyszky Zsigmond tanár

Selmecebányán, 1913. július 23-án született Erdélyszky Zsigmond (1913-1986) meteorológus. A budapesti evangélikus gimnáziumban érettségizett, majd a budapesti Tudományegyetemen matematika fizika szakos tanári oklevelet szerzett. A Honvéd Légierők Repülő Időjelző Központjánál helyezkedett el, majd 1945 után az Országos Meteorológiai Intézet munkatársa lett. A Budapesti Műszaki Egyetem Atomfizikai, később Vízgazdálkodási Tanszékén tartott előadásokat. Az izotóphidrológia elméleti és gyakorlati kérdéseivel, a talajvízáramlás és hordalékmozgás problémáival foglalkozott.

25. – 120 éve született Ráskai Zoltán mérnök

Nagyenyeden, 1903. július 25-én született Ráskai Zoltán (1903-1978) asztrogeodéta mérnök. A budapesti Műegyetemen 1933-ban szerzett gépészmérnöki oklevelet. 1934-1952. között az Állami Földmérés győri felügyelőségén főmérnöki beosztásban dolgozott. Egyik jelentős feladata volt a Magyar-Csehszlovák Határbizottság keretében 1949-ben az Aggteleki Cseppkőbarlangban az országhatár átmetzési vonalának a kitűzése. Matematikai tudása folytán elismert szakembere volt a vetületi és kiegyenlítési számításoknak. Ez vezette a földrajzi helymeghatározások szakterületére, a nemzetközi szintű asztrogeodéziai összekapcsolási mérésekhez (Potsdam, Varsó, Prága, Pulkovo).

25. – 180 éve született Horváth Ignác mérnök

Pesten, 1843. július 25-én született Horváth Ignác (1843-1881) mérnök, tanár. Mérnöki diplomáját a pesti Műegyetemen szerezte. 1866-67-ben a zürichi egyetemen folytatta tanulmányait, majd két évet töltött Franciaországban az erőmű- és géptan tanulmányozásával. 1869-ben hazatért és a Műegyetemen a műszaki mechanika és alkalmazott hidraulika tanára lett. Korszerű vízsebességmérő műszert készített. Vízmérései nemzetközileg is jelentősek. Hazai viszonylatban úttörő munkát végzett az anyagvizsgálat terén is. Cikkeit nemcsak magyar, hanem francia és német szakfolyóiratok is közölték. 1874-től volt az MTA tagja.

27. – 175 éve született Eötvös Lóránd fizikus

Budapesten, 1848. július 27-én született báró Eötvös Lóránd (1848-1919) fizikus, akadémikus és egyetemi tanár. Pesten, a piaristáknál érettségizett. Egyetemi tanulmányait Heidelbergben végezte. Itthon először az elméleti fizika, majd Jedlik Ányos (1800-1895) fizikus nyugállományba vonulása után a kísérleti fizika professzora lett. 1891/92-ben a Budapesti Tudományegyetem rektora, 1889-től 1905-ig az MTA elnöke volt. Fizikai kutatásai két nagyobb területre koncentráálódtak: 1886-ig a felületi feszültség, 1888-tól a gravitáció kutatására. Kifejlesztette a már életében róla elnevezett torziós ingát, mellyel egyaránt lehetett végezni alapkutatást (a gravitáló és a tehetetlen tömeg arányosságának kísérleti vizsgálata) és alkalmazott kutatást (geofizikai mérések, olajkutatás). Közéleti tevékenysége is jelentős: 1891-ben létrehívta a Matematikai és Fizikai Társulatot, 1894-ben kultuszminiszterként előkészítette az Eötvös József Collegium megalapítását, 1895-ben megszervezte a fizikatanárok egyetemi továbbképzését. Tanárideálja a "tudós tanár" volt. Fontosnak tartotta a tudomány rangjának emelését és az ismeretterjesztést is. Kiegyensúlyozott, teljes életre törekedett, ezért vállalta el – szenvedélyes hegymászóként – a Magyar Kárpát Egyesület elnökségét. Ma már az ő nevét viseli hazánk egyik tudományegyeteme (ELTE), és Fizikai Társulat (ELFT) is.

27. – 170 éve született Bedőházi János tanár

Szászvevesszősön, 1853. július 27-én született Bedőházi János (1853-1915) tanár, író. A kolozsvári református kollégiumban érettségizett, majd 1870-73-ban a budapesti Műegyetemen, 1875-től pedig a kolozsvári egyetemen tanult. 1881-ben vegytan-természettan tanári oklevelet szerzett. 1881-től a marosvásárhelyi református kollégium tanára, majd 1887-1890. között igazgatója volt. 1892-93-ban a Marosvásárhely c. lap szerkesztője, 1901-től 1910-ig országgyűlési képviselő volt. Népszerűsítő természet-tudományos munkái mellett írt verseket. Megírta Bolyai Farkas (1775-1856) erdélyi polihisztor és Bolyai János (1802-1860) matematikus, hadmérnök első életrajzát, és segítette George Bruce Halsted (1853-1922) texasi matematika

professzort, hogy megismertesse a széles világgal a két Bolyai munkásságát. (Háttér infó: Bolyai János az általa abszolút geometriának nevezett elméletet 1832-ben publikálta apja, Bolyai Farkas Tentamen... című műve függelékeként, ezért csak Appendix-ként emlegetik a szakirodalomban. Hasonló elméletet dolgozott ki tőle függetlenül Lobacsevszkij, Nikolaj Ivanovics (1792-1856) orosz tudós is, aki a kazanyi egyetem tanára, majd rektora volt. A tudománytörténészek ma Bolyai-Lobacsevszkij geometriának nevezik az általuk külön-külön felépített nemeuklideszi, u. n. hiperbolikus geometriát.)

26. – Tartószerkezeti mérnök-kamarai szakmai továbbképzés

A Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara a „Tartószerkezetek állapotvizsgálata diagnosztikai módszerekkel” témakörben 2023. július 26-én 9:00 és 14:15 óra között szervez ONLINE továbbképzést a Tartószerkezeti Tagozat érdeklődő tagjai számára. Bővebb infó: www.bpmkkepzések.hu

29. - 140 éve született Zipernovszky Ferenc mérnök

Budapesten, 1883. július 29-én született Zipernovszky Ferenc (1883-1957) gépészmérnök. Oklevelét 1905-ben a budapesti Műegyetemen szerezte, majd két évig az elektrotechnikai tanszéken volt tanársegéd. 1909-ben a Ganz Villamossági Gyárhoz szerződött, majd 1911-től a Részvénytársaság Villamos és Közlekedési Vállalatok mérnöke, főmérnöke, 1925-45 között igazgatója lett. Sokoldalú munkásságának eredményei az első hazai szabadtéri, nagyfeszültségű transzformátor- és kapcsolóállomás, az első teljesen automatizált kazánüzem (1934) és az első előre gyártott vasbeton vezetéktartó oszlopok. Találmányai közül jelentősek a hitelesítő és ellenőrző energia-fogyasztásmérők. Munkásságának fő területe a világítástechnika. 1927-ben megszervezte a Világítástechnikai Állomást, ez volt a második ilyen intézmény Európában.

29. – 110 éve született Szőkefalvi-Nagy Béla tanár

Kolozsvárott, 1913. július 29-én született Szőkefalvi-Nagy Béla (1913-1998) matematikus, egyetemi tanár. Szegeden szerezte középiskolai matematika-fizika szakos tanári oklevelét. Először az Eötvös Loránd Kollégium, azután – akárcsak Budó Ágoston (1914-1969) fizikából, ő matematikából – a Polgári Iskolai Tanárképző Intézet, majd Pedagógiai Főiskola tanára lett. 1948-tól professzor, nemsokára tanszékvezető lett a Szegedi Tudományegyetemen. Pályafutását a Hilbert-tér lineáris operátorairól írt, 1942-ben megjelent könyvével alapozta meg. A témát kibővítve, román társszerzővel közös nagy művé dolgozta át 1967-ben. Fő kutatási témájáról, a funkcionálanalízisről Riesz Frigyes (1880-1956) matematikussal közösen, először franciául publikált könyvet 1952-ben. Magyar nyelvű egyetemi tankönyve *Valós függvények és függvény-sorok* címmel 1961-ben jelent meg. 1953-tól 1990-ig volt az MTA Matematikai Bizottságának elnöke.

Felhasznált irodalom:

- *MMK Történeti (Bizottság) Munkacsoport: Magyar mérnökök évfordulói 2023-ban*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *Évfordulóink a műszaki és természettudományokban*
MTE SZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága sorozatának egyes kötetei
- *História – Tudosnaptár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók*
Internet: tudosnaptar.kfki.hu/historia

- **Neumann János Számítógép-tudományi Társaság (NJSZT) Informatikatörténeti Fórum**
Internet: itf.njszt.hu
- **Dr. Hajtó Ödön: A mérnöki hivatásért**
2021. – Budapesti és Pest Megyei Mérnöki Kamara
- **Nagy Ferenc szerk.: Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig**
1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK
- **Kenyeres Ágnes szerk.: Magyar Életrajzi Lexikon I-IV. 1967-1990. – Akadémiai Kiadó**
Internet: arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/
- **Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (SZTNH) és**
a jogelőd Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) kiadványai
- **Mérnök Újság (MÚ) és MÚ Online História** rovat (Magyar Mérnöki Kamara)
Internet: mernokvagyok.hu és mernokvagyok.hu/blog/category/historia
- **Mérnöki évfordulók, emlénapok és programok - 2014. január 1-től havi bontásban**
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- **EMT Tudomány- és Technikatörténeti Konferenciák kiadványai**
(Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság) Internet: ttk.emt.ro
- **Fejér László szerk.: Vizeink Krónikája** (Vízügyi múzeum 2001.)
Internet: library.hungaricana.hu/hu/view/VizugyiKonyvek_067/?pg=0&layout=s
- **A Magyar Hidrológiai Társaság kitüntetettjei 1917-2017 között** (MHT, 2019.)
Internet: hidrologia.hu/mht/letoltes/LEXIKON_WEB.pdf
- **Kozák Péter író, szerk.: © Névpont, 2022. Nemzeti életrajzi adatbázis, virtuális sírkert**
Internet: nevpont.hu/
- **Egyéb szakmai életrajzok és műszaki források**

Készítette: Sipos László József villamosmérnök, minőségügyi szakmérnök

Magyar Mérnöki Kamara (MMK) Történeti (Bizottság) Munkacsoport tagja